

Извештај истраживања о примени дигиталних технологија у предшколским установама

Садржај

РЕЗИМЕ	2
УВОД.....	4
I - УЗОРАК.....	6
II - КОРИШЋЕЊЕ РАЧУНАРСКЕ ОПРЕМЕ И ДИГИТАЛНИХ РЕСУРСА У ПЛАНИРАЊУ АКТИВНОСТИ И КОНЦИПИРАЊУ ПОТРЕБНИХ МАТЕРИЈАЛА	6
Учесталост употребе рачунарске опреме у раду	7
Коришћење дигиталних алата у непосредном раду у различите сврхе	7
Самосталност у коришћењу основних рачунарских алата.....	9
III - ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У НЕПОСРЕДНОМ ВАСПИТНО- ОБРАЗОВНОМ РАДУ	11
Став и знање о употреби дигиталних технологија у непосредном васпитно- образовном раду	11
Учесталост примене дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду	13
IV - ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА ЗА РАЗМЕНУ ИНФОРМАЦИЈА...	14
Став и праксе у употреби дигиталних технологија за размену информација	14
Учесталост употребе дигиталних технологија за размену информација.....	16
V - ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРОФЕСИОНАЛНОМ ПОВЕЗИВАЊУ И СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ	17
Дигиталне технологије и професионално повезивање	17
Стручно усавршавање за коришћење дигиталних технологија	18
VI - РЕСУРСИ УСТАНОВЕ У ДОМЕНУ ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА	18
VII - УПОТРЕБА ДИГИТАЛНИХ АЛАТА У РАДУ СА ДЕЦОМ И И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗА ЊИХОВО КВАЛИТЕТНО КОРИШЋЕЊЕ.....	19
Употреба дигиталних алата у раду са децом	20
Потреба за стручним усавршавањем у коришћењу дигиталних алата у раду са децом	20
ЗАКЉУЧАК.....	22
ЛИТЕРАТУРА.....	23
ПРИЛОЗИ	24
Прилог 1 – Упитник	24
Прилог 2 – Потребe за подршком у коришћењу различитих дигиталних алата	35

РЕЗИМЕ

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, уз подршку пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање“, планира израду *Оквир дигиталних компетенција васпитача*, који представља одговор на дигиталну трансформацију са циљем да се дође до референтног оквира за развој дигиталних компетенција запослених у предшколској установи. У циљу снимања почетног стања припремљен је упитник за самопроцену компетенције за коришћење садржаја које нуде дигиталне технологије, оцену учесталости различитих пракси и доступности и коришћења различитих дигиталних ресурса у ПУ, те сагледавање мишљења запослених у ПУ о употреби дигиталних технологија у раду са децом. У циљу обезбеђивања репрезентивности налаза, истраживању је учествовало 25 установа, а у оквиру њих 190 објеката, чиме је обезбеђена заступљеност установа из различитих региона, типова насеља и различите величине, а циљна група су били васпитачи, стручни сарадници и директори. Подаци су прикупљени у периоду од 4. до 16. јуна 2020, а упитник је попунило укупно 1560 испитаника.

Налази показују да, када је реч о **употреби различитих дигиталних уређаја у раду**, запослени у предшколским установама се на ову опрему не ослањају у великој мери. Наиме, мада већина запослених учестало користи мобилни телефон у раду, лаптоп, десктоп и таблет рачунаре користи знатно мањи број запослених. Испитаници најчешће користе ове дигиталне уређаје у оквиру реализације стручног усавршавања, а најмање у сврхе реализације родитељских састанака.

Резултати **самопроцене компетенција за самостално коришћење основних рачунарских алата** показују да се испитаници у највећој мери осећају самосталним за коришћење електронске поште, а у најмањој мери за коришћење ексела или неког другог програма за уређивање табела.

Показује се махом позиван однос запослених према употреби дигиталних технологија у васпитно-образовном раду. Наиме, већина запослених сматра да су **дигиталне технологије корисне у васпитно-образовном раду са децом предшколског узраста** и да је **коришћење дигиталних алата (који су смислени деци) подстицајно за дечији развој и учење**. Уз то, већина запослених у ПУ сматра да имају знање о **недостацима и опасностима коришћења дигиталних технологија од стране деце**, мада тек сваки други запослени сматра да **познаје начине како да код деце развију навике о безбедном начину коришћења дигиталних технологија**.

Међу **главним предностима употребе дигиталних технологија у у раду са децом** испитаници истичу богатство садржаја, доступност и брзину приступа материјалима које процењују веома корисним за развој интересовања, креативности, а посебно издвајају и развој дигиталне писмености. Као најважније **недостатке употребе дигиталних технологија у раду са децом** истичу одсуство непосредне интеракције, мањак комуникације и блискости међу децом, те опасности од развијања зависности, одвајање од природе, смањивање физичке активности, те развојне и физичке последице од коришћења технологије, а многи помињу и питања безбедности. Уз то, велики број испитаника скреће пажњу на проблем недовољне опремљености и недовољно развијених дигиталних компетенција васпитача.

Примена дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду није

учестала. Наиме, мање од половине испитаника **користи интернет и дигиталне технологије заједно са децом за изражавање и представљање у функцији игре и истраживања и за документовање различитих активности и процеса у васпитној групи, вртићу, локалној заједници. Још мањи број запослених користи дигиталне технологије за долажење до информација и различитих извора учења као и у функцији могућности приступа бесплатним образовним ресурсима.**

Испитаници сматрају да **коришћење дигиталних технологија олакшава комуникацију са родитељима, као и да родитељи имају могућност да користе исте у комуникацији са васпитачима.** Нешто више од половине испитаника сматра да су у њиховој установи дефинисана правила професионалне комуникације са родитељима путем друштвених мрежа, а саопштавају и да углавном препоручују родитељима сајтове који доприносе унапређивању васпитне функције породице. Тек сваки други испитаник **родитеље упознаје са недостацима и опасностима неадекватне употребе дигиталних технологија од стране деце, као и са предностима коришћења дигиталних технологија у функцији дејег развоја.**

Када је реч о употреби дигиталних технологија за размену информација, нешто више од 50% испитаника **користи електронску пошту за комуникацију са родитељима, док ређе користе овај вид комуникације за контакт са заинтересованим појединцима и релевантним установама, организацијама и институцијама.** Супротно очекивањима, тек нешто више од трећине испитаника саопштава да користе друштвене мреже за сарадњу са родитељима.

Запослени у предшколским установама у мањој мери **користе дигиталне технологије за размену информација са колегама.** Трећина испитаника **користи платформе за професионално повезивање са колегама често или стално.** Око четвртина испитаника **Често или стално са колегама размењује искуства у вези са коришћењем дигиталних технологија у непосредном раду са децом, а слично је и када је реч о размени искустава на тему употребе дигиталних технологија у комуникацији са породицом.**

Свега 36,5% васпитача, стручних сарадника и директора предшколских установа је до сада учествовало на обукама за унапређивање дигиталних компетенција, док 87% испитаника изјављује да **би радо учествовали у овим обукама.**

Нешто више од 60% испитаника сматра да **установе у којима су запослени нису у довољној мери опремљене дигиталним технологијама, а сваки други испитаник сматра да се постојећа дигитална технологија користи за развијање дигиталних компетенција деце и васпитача, као и да установа у којој је запослен предузима иницијативу како би обезбедила опремљеност дигиталним технологијама.**

Више од трећине испитаника сматра да им је потребна подршка (обуке и усавршавање) за примену свих дигиталних алата који су набројани у упитнику, а као најчешће коришћени истакнути су Google drive, Google учионица, Skype и Zoom.

УВОД

У складу са Стратегијом развоја образовања у Републици Србији до 2020. године у којој се препознаје значај и улога дигиталних технологија за унапређивање система образовања као и Саопштењем 1 Европске комисије: *“Развој школа и изузетности у подучавању за боље основе у животу”* из 2017. године, у коме се истиче да је потребно развијати нове начине подучавања и учења у свету који је све више мобилан и дигиталан, Министарство просвете, науке и технолошког развоја објављује *Оквир дигиталних компетенција – Наставник за дигитално доба 2019*. Применом Оквира, наставници посредно доприносе развоју дигиталних компетенција ученика за живот и рад у дигиталном друштву.

Предшколско васпитање и образовање је саставни део система образовања и васпитања у Републици Србији. Законом о основама система образовања и васпитања дефинише се седам кључних образовних компетенција за целоживотно учење у складу са документима међународне образовне политике. Као први ниво у систему образовања и васпитања, предшколско васпитање и образовање остварује основ развоја тих компетенција и тиме обезбеђује континуитет образовања и целоживотног учења. У тих седам компетенција спадају и дигиталне компетенције које се на предшколском узрасту развијају кроз смислено коришћење дигиталних технологија као оруђа којима се деци омогућава: долажење до информација, изражавање и представљање у функцији игре и истраживања, документовање различитих активности и процеса.

Циљ програма предшколског васпитања и образовања је подршка добробити детета. У том смислу, васпитач треба деци између осталог да обезбеди: да се баве оним што за њих има смисла, што их занима, да омогућава деци различите изворе учења и подршке, да развијају различите врсте ране писмености, стварањем ситуација за њихово смислено коришћење; да смислено користе дигиталне технологије као оруђа у бављењу темом или пројектом; да подупиरे активност деце тако што даје корисна упутства деци при коришћењу апарата, справа, реквизита, коришћење ИКТ-а; да проширује активност и учење деце тиме што им омогућава да користе дигиталне технологије у праћењу сопственог учења. Због тога је важно да и сам васпитач поседује знања о употреби дигиталних технологија, да негује културу употребе дигиталних технологија у функцији развијања програма.

Развијена култура употребе дигиталних технологија у функцији развијања програма омогућава између осталог и да васпитачи са децом развијају програм усмерен на кључне компетенције за целоживотно учење - различите врсте ране писмености, диспозиције за учење и дигиталне компетенције.

Поседовањем дигиталних компетенција, васпитач је у могућности да примењује и интегрише нове технологије у непосредни васпитно-образовни рад у планирању, посматрању, вредновању и документовању овог процеса, у функцији развијања програма и да дигиталне технологије стави у функцију дејег учења истраживања и активности, као и да их користи за сопствено стручно усавршавање.

У складу са Правилником о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја, дигитална компетенција представља једну од кључних

компетенција васпитача за унапређење његове професионалне праксе. Од запослених у оквиру система предшколског васпитања и образовања очекује се да:

- поседују знања о употреби дигиталне технологије;
- примењују и интегришу технологију у непосредном васпитно-образовном раду;
- користе предности, контролишу потенцијалне опасности дигиталних технологија и код деце и родитеља развијају свест и навике за њихову адекватну употребу;
- користе дигиталне технологије у планирању активности и конципирању потребних материјала, у посматрању, вредновању и документовању;
- раде у различитим базама података (за евиденцију података: о деци, родитељима, евалуацији);
- примењују дигиталне технологије за размену информација са породицом, колегама, сарадницима, локалном заједницом и осталим заинтересованим лицима и институцијама;
- користе дигиталне технологије за стручно усавршавање;
- негују културу употребе дигиталних технологија у функцији развијања програма

Како би се унапредило стручно усавршавање васпитача у овом домену, Министарство просвете, науке и технолошког развоја уз подршку пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање“, компонента 2.2.б (чији је циљ унапређивање стручног усавршавања практичара у предшколским установама) планира израду Оквира дигиталних компетенција васпитача. Оквир дигиталних компетенција васпитача треба да представља одговор на дигиталну трансформацију са циљем да се дође до референтног оквира за развој дигиталних компетенција запослених у предшколској установи.

У циљу снимања почетног стања, сараднице на компоненти 2 пројекта Инклузивно предшколско васпитање и образовање и запослени у Групи за предшколско васпитање и образовање креирале су упитник путем којег су практичари (васпитачи, медицинске сестре-васпитачи (у даљем тексту васпитачи), стручни сарадници и директори) процењивали компетенције за коришћење садржаја које нуде дигиталне технологије, учесталост различитих пракси, као и доступност и коришћење различитих дигиталних ресурса у ПУ (рачунарске опреме и дигиталних ресурса и алата). Такође, упитником смо желели да испитамо и мишљење васпитача, стручних сарадника и директора о употреби дигиталних технологија у раду, које у великој мери детерминише и њихову примену. Питања у упитнику су углавном дата кроз четвостепене скале процене. Упитником (Прилог 1) су обухваћена питања која се односе на следеће области:

- I. општи подаци о испитанику
- II. коришћење рачунарске опреме и дигиталних ресурса;
- III. примена дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду са децом;
- IV. примена дигиталних технологија за размену информација са породицом, колегама, локалном заједницом;
- V. примена дигиталних технологија у професионалном повезивању и стручном усавршавању, и
- VI. ресурси установе за примену дигиталних технологија.

I - УЗОРАК

Подаци су прикупљени од васпитача, стручних сарадника и директора из 25 установа које обухватају 190 објеката. Одабир узорка вођен је обезбеђивањем репрезентативности налаза, при чему су у обзир узети параметри: регион и тип насеља у ком се установа налази, као и величина установе према броју запослених. Упитник је у електронском формату преко школских управа послат на адресе установа. Подаци су прикупљени у периоду од 4. до 16. јуна 2020. Упитник је попунило укупно 1560 испитаника, а у Табели 1. дати су основни подаци о узорку.

Табела 1. Основни подаци о узорку

Занимање	Укупно	Пол		Године старости	Године радног стажа	Тип насеља установе		
		Женски	Мушки			Град	Приградско насеље	Село
Васпитач	1110 (71,2%)	1096	14	44,8	18,5	834	161	115
Дефектолог -васпитач	7 (0,5%)	6	1	42,9	33,4	6	1	0
Медицинска сестра – васпитач	349 (22,4%)	347	2	42,3	17,1	262	65	22
Стручни сарадник	79 (5%)	76	3	45,6	17,7	73	3	3
Директор установе	15 (0,9%)	14	1	53,3	27,9	11	3	1
Укупно	1560	1539 (98,7%)	21 (1,3%)	44,3	18,3	1186 (76%)	233 (15%)	141 (9%)

Узорак махом чине васпитачице, стручни сарадници представљају свега 5% узорка, а може се приметити и да нису директори свих установа којима је упућен упитник узели учешће у истраживању. Готово 99% запослених у три категорије радних места су жене. Просечна старост испитаника је 44,3 године, са просечно 18,3 година радног стажа. У погледу типа насеља, 76% испитаника су из градских установа, 15% из приградских, а 9% из сеоских установа.

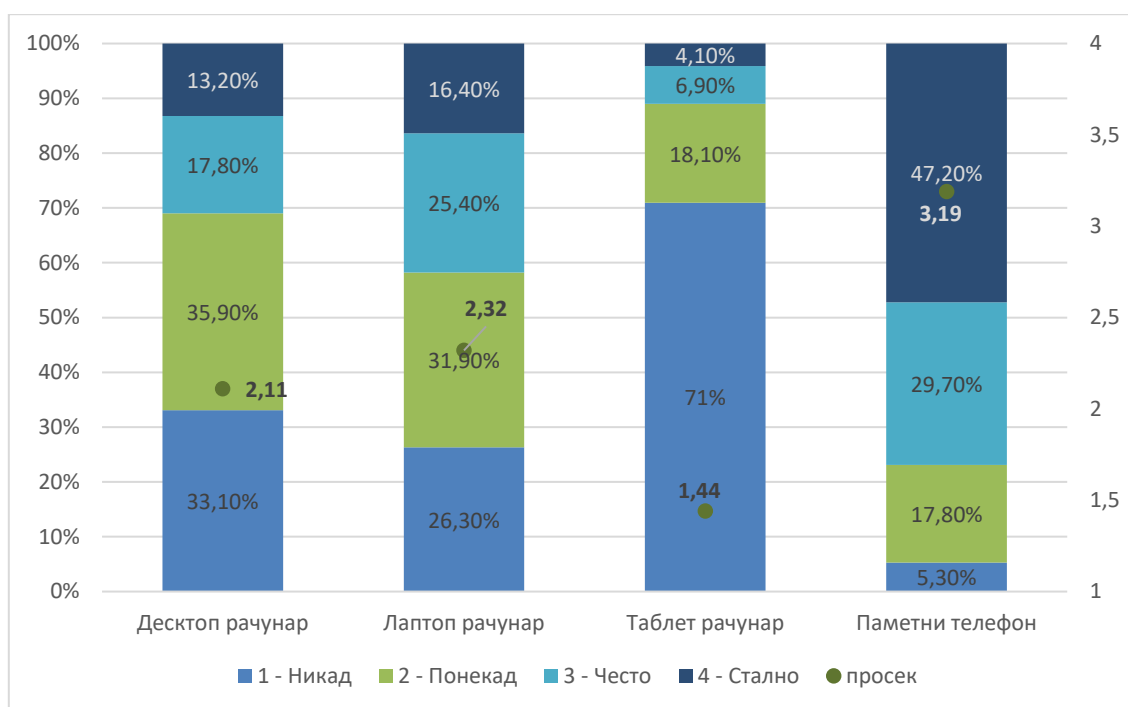
II - КОРИШЋЕЊЕ РАЧУНАРСКЕ ОПРЕМЕ И ДИГИТАЛНИХ РЕСУРСА У ПЛАНИРАЊУ АКТИВНОСТИ И КОНЦИПИРАЊУ ПОТРЕБНИХ МАТЕРИЈАЛА

Првим делом упитника испитано је у којој мери и у које сврхе васпитачи, стручни сарадници и директори користе рачунарску опрему, односно различите врсте дигиталних уређаја у раду и у којој мери су оспособљени за самостално коришћење основних рачунарских програма.

Учесталост употребе рачунарске опреме у раду

Када је реч о употреби рачунарске опреме, односно различитих дигиталних уређаја у раду, налази показују да се запослени у предшколским установама, посматрано на нивоу целог узорка, на ову опрему не ослањају у великој мери, што се може видети на Дијаграму 1. Наиме, највећи број запослених десктоп рачунар не користи никад (око 33%) или га користи понекад (око 35%). Лаптоп рачунар никад не користи једна четвртина запослених, скоро трећина запослених користи га понекад, док га једна четвртина користи често. У раду се најмање користи таблет рачунар, који чак 71% запослених никад не користи, док се најчешће користи паметни телефон који готово трећина испитаника користи често, а готово половина стално. На основу добијених резултата можемо констатовати да запослени у предшколским установама у свом раду у највећој мери користе паметне телефоне, вероватно услед доступности и лакоће употребе.

Дијаграм 1. Учесталост употребе рачунарске опреме у раду

Напомена: На левој оси читава се удео различитих одговора, а на десној просечна вредност ових одговора за дати уређај.

Коришћење дигиталних алата у непосредном раду у различите сврхе

Ранија истраживања и праксе говоре у прилог томе да се дигиталне технологије у предшколским установама могу примењивати на различите начине и у различитим доменама рада. Резултати упитника о коришћењу дигиталних алата у непосредном раду приказани су у Табели 2.

Табела 2. Коришћење дигиталних алата у непосредном раду у различите сврхе

Сврха коришћења дигиталних алата	Никад	Понекад	Често	Увек
Користим дигиталне алате за вођење педагошке документације (за вођење тематског - пројектног портфолија, праћење активности пројекта, децје исказе..)	433 (28,5%)	588 (36,6%)	325 (21,4%)	176 (11,6%)
Користим рачунар за документовање децјег учења и развоја (дечији портфолио)	554 (36,7%)	552 (36,5%)	270 (17,9%)	135 (8,9%)
Користим дигиталне алате у оквиру реализације интерног стручног усавршавања (онлајн семинари, за стручне прилоге и материјале, за приступ разним платформама у циљу размене...)	266 (17,2%)	710 (45,8%)	403 (26%)	171 (11%)
Користим рачунар у реализацији родитељског састанка (за припрему и презентацију ППТ, за представљање примера инспиративне праксе, за прављење анкета, упитника, материјала...)	538 (35%)	619 (40,3%)	257 (16,7%)	122 (7,9%)
Користим дигиталне алате за документовање и анализу сопствене праксе (камера, фотоапарат, рачунар...)	119 (7,8%)	475 (30,9%)	562 (36,6%)	379 (24,7%)

Као што се може видети на основу Табеле 2, у највећем проценту (око 70% понекад и често) васпитачи користе дигиталне алате **у оквиру различитих врста стручног усавршавања** (онлајн семинари, за стручне прилоге и материјале, за приступ разним платформама у циљу размене...). Као потврду овог закључка можемо навести и налазе до којих се дошло анализом упитника „Праћење активности предшколских установа у време трајања епидемије Ковид-19“, где се констатује да „скоро две трећине установа изјављује да су запослени похађали *онлајн* обуке“ (УНИЦЕФ и МПНТР, 2020).

Око 60% васпитача често или увек користе дигиталне алате **за документовање и анализу сопствене праксе**. С обзиром на раније истакнут налаз - да су се васпитачи изјаснили да најчешће користе паметне телефоне (готово трећина испитаника користи често, а готово половина стално), верујемо да су камере, као саставни део паметних телефона, дигитални алат на који се овај налаз највише односи, посебно јер су лаке за коришћење, „при руци“, те погодне за документовање сопствене праксе, односно различитих делова васпитно-образовног процеса.

Око 50% испитаника користи дигиталне алате **за вођење педагошке документације** (за вођење тематског - пројектног портфолија, праћење активности пројекта...) понекад и често, док више од једне четвртине запослених никада не користи дигиталне алате у ову сврху. Вођење педагошке документације у електронској форми би можда било ефикасније и економичније и за саме практичаре, али и у комуникацији и размени између практичара и практичара и породице. У овиру СУПЕР пројекта развијена је и пилотирана пробна верзија апликације за електронско вођење педагошке документације управо у циљу унапређивања процеса документовања.

Налази показују да је коришћење **рачунара у циљу документовања децјег**

развоја још ређе. Око 50% запослених користи рачунар у ове сврхе понекад или често, док 36% васпитача и стручних сарадника никад не користи рачунар у ове сврхе. Дечји портфолио представља збирку информација, података и различитих материјала о детету који се сакупљају са циљем праћења и разумевања процеса учења и развоја детета. У новим *Основама програма предшколског васпитања и образовања – Године узлета*, дефинисано је да се кроз портфолио документује: напредовање детета којим се истичу јаке стране детета; дечја перспектива ситуација, активности и догађаја; начини пружања подршке детету, нарочито када су у питању деца из осетљивих група. Иако се сврха папирног и електронског портфолија не разликује, можемо констатовати да електронски портфолио пружа више могућности за прикупљање различитих форми материјала (видео и аудио снимци) лакши је и економичнији за чување, брже се ажурирају подаци и лакше се дели са породицом.

У најмањем проценту васпитачи и стручни сарадници (око 23% често и увек) користе рачунаре у **реализацији родитељског састанка** (за припрему и презентовање ППТ, за представљање примера инспиративне праксе (видео снимци, фотографије), за прављење анкета, упитника, стручних и других материјала и прилога...). Имајући у виду да дигиталне технологије могу значајно да утичу на интеракцију предшколске установе и породице, важно је да се у будућем планирању стручног усавршавања запослених у предшколским установама, пажња посвети унапређивању дигиталних компетенција васпитача у области сарадње са породицом, посебно приликом планирања и реализације родитељских састанака. Квалитетно припремљене презентације са видео снимцима или фотографијама могу значајно да употпуне представљање васпитно-образовне праксе, живота и рада у вртићу, и на тај начин делотворније утичу на информисање родитеља.

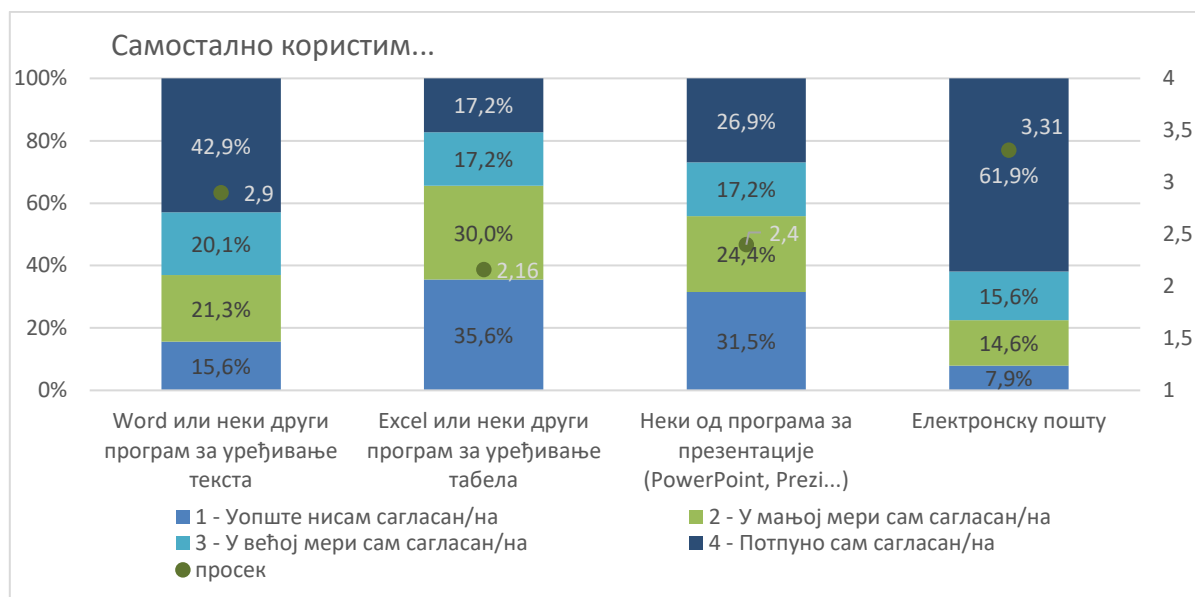
Самосталност у коришћењу основних рачунарских алата

Своје компетенције за самостално коришћење четири основна рачунарска алата васпитачи, стручни сарадници и директори установа су процењивали на четворостепеној скали (од 1 – уопште нисам сагласан/а, до 4 – потпуно сам сагласан/а), а резултати су приказани на Дијаграму 2.

Испитаници су своје компетенције за коришћење **електронске поште** оценили веома високо (просечна оцена је 3,31), односно преко 75% испитаника у мањој или већој мери сматра да овај дигитални алат користи самостално. Самосталност у коришћењу Word-а или неког другог **програма за уређивање текста** васпитачи, стручни сарадници и директори процењују високо (просечна оцена је 2,90), односно преко 60% њих сматра да је у мањој или већој самостално у употреби овог програма. Своје компетенције за коришћење неког од **програма за презентације** (Power Point, Prezi...) испитаници процењују нешто ниже (просечна оцена је 2,40), или другим речима – нешто изнад 40% испитаника сматра да самостално може да користи ове програме. Неочекивано су мале разлике у просечној оцени самосталности у коришћењу Word-а, који представља највише коришћен софтвер за уређивање текста обухваћен основним нивоом дигиталних компетенција, и оцени самосталности у коришћењу програма за презентације, за које је потребан виши ниво компетенција. Тек нешто више од трећине испитаника себе сматра

оспособљеним за самостално коришћење **програма за уређивање табела** (Excel или неки други програм), те су у просеку компетенције испитаника за ове програме процењене као умерене (просечна оцена је 2,16). С обзиром на то да су у васпитно-образовној пракси запослени у предшколској установи често окружени различитим врстама података које је веома важно узети у обзир приликом планирања, било би прегледније и лакше за даљу употребу и планирање да ти подаци на неки начин буду представљени, анализирани и обрађени.

Дијаграм 2. Процена самосталности у коришћењу основних рачунарских алата

Напомена: На левој оси очитава се удео различитих одговора, а на десној просечна вредност ових одговора за дати дигитални алат.

Самопроцена компетенције за самостално коришћење основних рачунарских алата нам даје смернице и за планирање и креирање будућих обука за унапређивање дигиталних компетенција запослених у предшколским установама где обуке треба да буду конципиране на два нивоа – основни и напредни у односу на нивое познавања и коришћења истих.

Налази показују да је самосталност за употребу наведених програма у негативној корелацији са годинама старости запослених¹. Овај налаз представља очекиван тренд с обзиром на периоде реализације иницијалног образовања запослених различите старости и постепено, иако све већу, дигитализацију друштва. Ипак, овај налаз указује да је старијим практичарима потребна додатна подршка у овладавању дигиталним технологијама, што треба имати на уму у процесу диференцијације нивоа обука.

¹ Самостално користим Word или неки други програм за уређивање текста: $r = -.44$, $\text{sig.} < .001$

Самостално користим Excel или неки други програм за уређивање табела: $r = -.40$, $\text{sig.} < .001$

Самостално користим неки од програма за презентације (PowerPoint, Prezi): $r = -.42$, $\text{sig.} < .001$

Самостално користим електронску пошту: $r = -.37$, $\text{sig.} < .001$

III - ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У НЕПОСРЕДНОМ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ

Другим делом упитника испитивана је учесталост употребе дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду, знања о њеном значају и могућностима за дечији развој и учење у контексту времена у којем живимо, али и о ограничењима, као и опасностима које собом носи неадекватно коришћење дигиталне технологије.

Став и знање о употреби дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду

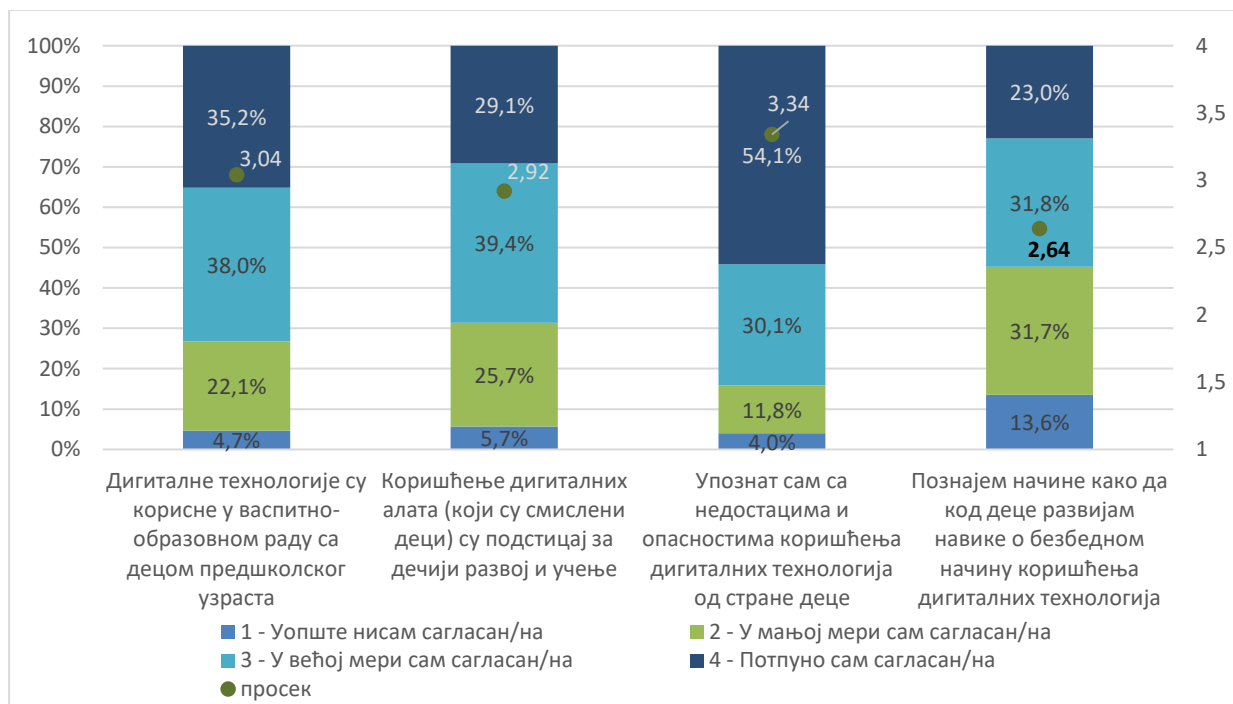
Васпитачи, стручни сарадници и директори установа на четворостепеној скали су оцењивали степен слагања са тврдњама које се односе на њихово мишљење и знање о употреби дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду, а резултати су приказани на Дијаграму 3. Такође, испитаници су на два питања отвореног типа формулисали одговоре о предностима и недостацима коришћења дигиталних технологија у раду са децом.

Преко 80% запослених у ПУ сматра да имају **знање о недостацима и опасностима коришћења дигиталних технологија од стране деце** (просечна оцена сагласности је 3,34) што може да говори да запослени у предшколским установама употреби дигиталних технологија у раду са децом приступају са нужним опрезом.

Преко 70% запослених у мањој или већој мери сматрају да су **дигиталне технологије корисне у васпитно-образовном раду са децом предшколског узраста** (просечна оцена сагласности је 3,04), што говори о махом позитивном ставу васпитача, стручних сарадника и директора према употреби дигиталне технологије у васпитно-образовном раду. Изазов представља дефинисање концепта/приступа примене дигиталних технологија у раду са децом који доприноси добробити деце предшколског узраста, њиховом развоју и учењу, али и развити обуку васпитача за њено коришћење у складу са тим концептом.

Готово 70% испитаника сматра да је **коришћење дигиталних алата (који су смислени деци) подстицајно за дечији развој и учење** (просечна оцена сагласности је 2,92). Овај податак показује да постоји простор на нивоу предшколских установа за различите врсте подршке које имају за циљ сензитивизацију васпитача и унапређивање њиховог знања о утицају дигиталних технологија на дечији развој и њиховом промишљеном коришћењу у функцији дечије добробити, а имајући у виду чињеницу да су деца од рођења окружена дигиталном технологијом. Разумевање одраслих (родитеља и васпитача) - како уче деца предшколског узраста и какву подршку треба да им обезбеде је основ да коришћење дигиталних технологија од стране деце буде безбедно и смислено.

Дујаграм 3. Процена става и знања о употреби дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду

Напомена: На левој оси очитава се удео различитих одговора, а на десној просечна вредност ових одговора за дату тврдњу.

Око половине испитаника сматра да **познаје начине како да код деце развију навике о безбедном начину коришћења дигиталних технологија** (просечна оцена сагласности 2,64), што је налаз који показује да је ово простор за развој и јачање компетенција васпитача у овом домену, а што је и важно због осетљивости теме. Овај вид компетенција запослених је потребно унапредити кроз стручно усавршавање, како путем акредитованих програма обука тако и кроз интерно стручно усавршавање у оквиру установе (различити облици хоризонталног учења и размене).

Анализа отворених питања показала је да запослени у предшколским установама препознају **предности употребе дигиталних технологија у раду са децом**. Као главне предности васпитачи, стручни сарадници и директори истичу богатство садржаја доступних кроз дигиталне алате, а посебно преко Интернета, истичући њихову вредност у приближавању различитих тема деци, побуђивању њихових интересовања и подстицању креативности. Испитаници се посебно осврћу на доступност и брзину доласка до потребних материјала посредством дигиталних технологија. Сматрају и да је важна добит од употребе дигиталних алата у непосредном раду са децом развој дигиталне писмености код деце, коју препознају као нужну за живот у модерном друштву. Имајући у виду да доступност информација посредством дигиталних алата није једини аспект дигиталне писмености, потребно је развити Оквир дигиталних компетенција чији је интегрални део концепт примене дигиталних технологија у раду са децом у којем је између осталог дефинисано и шта подразумевамо под дигиталном писменошћу код деце предшколског узраста.

Запослени у предшколским установама издвајају и **недостатке употребе**

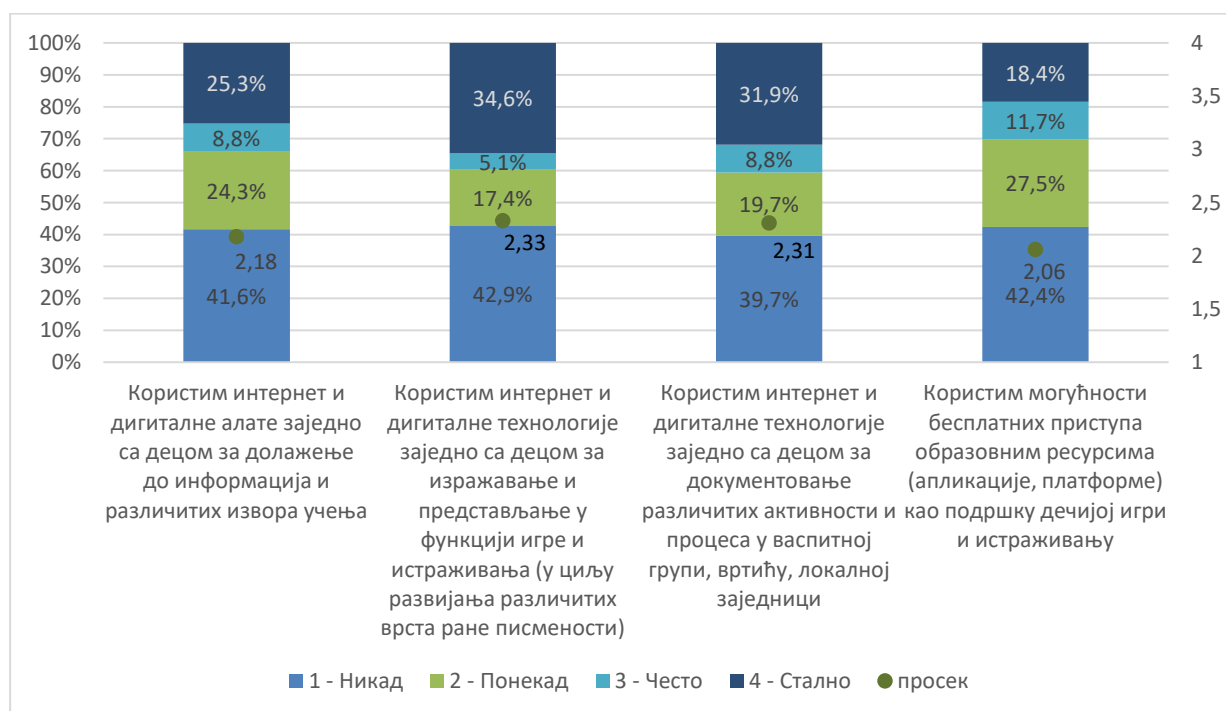
дигиталних технологија у раду са децом. Многи испитаници истичу бриге у вези са одсуством непосредне интеракције, те као препреке виде мањак комуникације и блискости међу децом, смањене могућности за непосредно дружење и социјализацију. Испитаници сматрају да су лоше стране употребе технологије у раду са децом и опасност од развијања зависности код деце, провођење много времена уз рачунар, одвајање од природе, смањивање физичке активности, те многи истичу и бриге у вези са развојним и физичким последицама од коришћења дигиталне технологије. Истакнуте су и опасности у вези са безбедношћу деце и безбедношћу података.

Важно је напоменути да је већи број испитаника, наводећи недостатке употребе дигиталне технологије у раду са децом, истакао проблеме у вези са опремљеношћу установа и обученошћу васпитача, истичући непостојање довољног броја уређаја, интернет сигнала, те неспремност и недостатак компетенција васпитача да дигиталну технологију смислено и безбедно користе у раду са децом, што указује да практичари сматрају да овај облик рада није доступан свима.

Учесталост примене дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду

Учесталост примене дигиталних технологија у различитим активностима у непосредном васпитно-образовном раду испитаници су процењивали на четворостепеној скали (од 1 – никад, до 4 – стално), а резултати анализа ових одговора приказани су на Дијаграму 4.

Дијаграм 4. Учесталост примене дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду

Напомена: На левој оси читава се удео различитих одговора, а на десној просечна вредност ових одговора за дати облик примене дигиталних технологија.

Запослени не оцењују учесталим **коришћење интернета и дигиталне технологије заједно са децом** за изражавање и представљање у функцији игре и истраживања, у циљу развијања различитих врста ране писмености (око 40% користи често и стално, просечна оцена учесталости је 2,33), као и за **документовање различитих активности и процеса у васпитној групи, вртићу, локалној заједници** (око 40% испитаника користи често и стално, просечна оцена учесталости 2,31), те ни за **долажење до информација и различитих извора учења** (око 35% испитаника користи често и стално, просечна оцена учесталости је 2,18). Ово је такође значајно поље за подршку развоју и унапређивању компетенција васпитача, јер представља најсмисленији начин употребе дигиталне технологије у раду са децом, односно за њихово учење.

Према резултатима, васпитачи и стручни сарадници **најређе користе могућности бесплатних приступа образовним ресурсима** (апликације, платформе) као подршку дечијој игри и истраживању (око 30% испитаника користи често и стално, просечна оцена учесталости 2,06). Очекивало би се да уз повећање доступности квалитетних, релевантних и бесплатних ресурса расте и проценат њихове употребе. Отворени образовни алати пружају и могућност адаптације и прилагођавање васпитно образовном контексту у установи и то представља једну од њихових највећих предности.

Предшколске установе су у претходном периоду, у време ванредног стања и потребе изналажења алтернативних начина комуникације са породицом и децом, информисане да је УНИЦЕФ сачинио предлог листе дигиталних алата, корисних за све учеснике у процесу предшколског васпитања и образовања и да га могу преузети и са сајта Завода за унапређивање образовања и васпитања². Поред листе алата ту је и листа YouTube канала и осталих могућности за васпитаче, родитеље и децу.

IV - ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА ЗА РАЗМЕНУ ИНФОРМАЦИЈА

Овим делом упитника испитивана је учесталост употребе различитих дигиталних технологија у размени информација са породицом деце, као и подаци о начину размене тих информација.

Став и праксе у употреби дигиталних технологија за размену информација

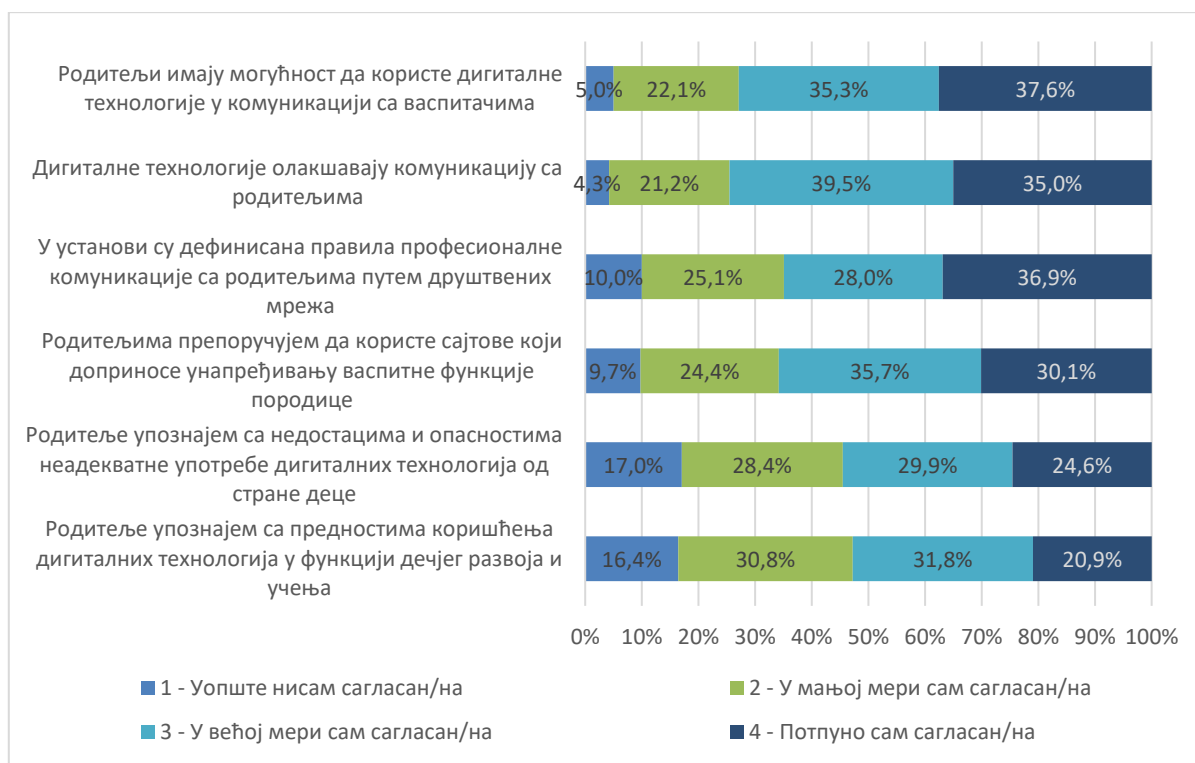
Мишљење о праксама у вези са употребом дигиталних технологија у циљу размене информација са родитељима/породицом деце, испитаници су исказивали путем процене степена слагања са понуђеним тврдњама на четворостепеној скали (од 1 - Уопште нисам сагласан/на до 4 - Потпуно сам сагласан/на). Резултати су приказани на Дијаграму 5.

Испитаници сматрају да **коришћење дигиталних технологија олакшава комуникацију са родитељима**, као и да **родитељи имају могућност да користе исте у комуникацији са васпитачима** (више од 70% испитаника је мање или више сагласно; просечно слагање са обе тврдње је 3,05). Ови налази слични су налазима приказаним у извештају *„Праћење активности предшколских установа у време трајања епидемије*

² <https://zuov.gov.rs/digitalni-alati-za-vaspitace-roditelje-i-decu-predskolskog-uzrasta/>

Ковид-19³ (УНИЦЕФ и МПНТР, 2020) у којем се показало да, на другом месту по учесталости, запослени у ПУ практикују коришћење друштвених мрежа у комуникацији са породицама деце. Претпостављамо да су, због ефикасности и доступности Viber и WhatsApp сервиса, великом броју родитеља и васпитача, ови медији највише коришћени у комуникацији ПУ са породицама (71%). С обзиром на то да је онлајн комуникација са родитељима била у највећем броју случајева и једина могућа у време епидемије Ковид-19, верујемо да је то утицало и на високо слагање са тврдњама у овом упитнику које се односе на комуникацију са родитељима.

Дијаграм 5. Став и праксе у употреби дигиталних технологија за размену информација са родитељима

Преко 60% испитаника сматра да су њиховој у установи дефинисана правила професионалне комуникације са родитељима путем друштвених мрежа (просечна процена сагласности је 2,92). И овај налаз сличан је подацима из анализе упитника „Праћење активности предшколских установа у време трајања епидемије КОВИД-19“, који је показао да су предшколске установе имале различите приступе у дефинисању правила професионалне комуникације са родитељима током пандемије. Најчешће су се васпитачи и родитељи договарали о оптималном начину, динамици и терминима комуникације (84%). Родитељи су се, у складу са својим могућностима и ритмом живота

³ Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије доставило је јавним предшколским установама упитник „Праћење активности предшколских установа у време трајања епидемије КОВИД-19“ ради стицања увида у начине организовања (реализације, праћења и евалуације) активности које реализују предшколске установе, а у складу са активностима предложеним у Одговору система предшколског васпитања и образовања у време трајања епидемије Ковид-19.

(и обавеза), укључивали у комуникацију са васпитачима, што изјављује 76% васпитача (УНИЦЕФ и МПНТР, 2020).

Око 60% испитаника изјављује да, у већој или мањој мери, **препоручују родитељима да користе сајтове који доприносе унапређивању васпитне функције породице** (просечна оцена сагласности је 2,86), док нешто преко 50% испитаника родитеље **упознаје са недостацима и опасностима неадекватне употребе дигиталних технологија од стране деце** (просечна оцена сагласности је 2,62). На претходним странама је показано да васпитачи не познају довољно начине за развијање навика код деце о безбедном коришћењу дигиталних технологија, нити како да реализују такве активности (стр. 12), те можемо закључити да из сличних разлога ни са родитељима не размењују информације у оквиру ових тема. Овде такође видимо простор за унапређивање и јачање компетенција васпитача.

Такође, васпитачи и стручни сарадници, у мањој мери **раде и на упознавању родитеља са предностима коришћења дигиталних технологија у функцији дечјег развоја** (у мањој или већој мери сагласно је нешто изнад 50% испитаника; просечна оцена сагласности је 2,57). Разлог за овакву тенденцију можемо тражити и у личним уверењима васпитача, будући да је слагање са овом тврдњом у корелацији са оценом тврдње да је коришћење дигиталних алата смислених деци подстицајно за дечији развој и учење⁴, што сугерише да однос васпитача према питању корисности технологија детерминише и праксе са родитељима по овом питању.

Учесталост употребе дигиталних технологија за размену информација

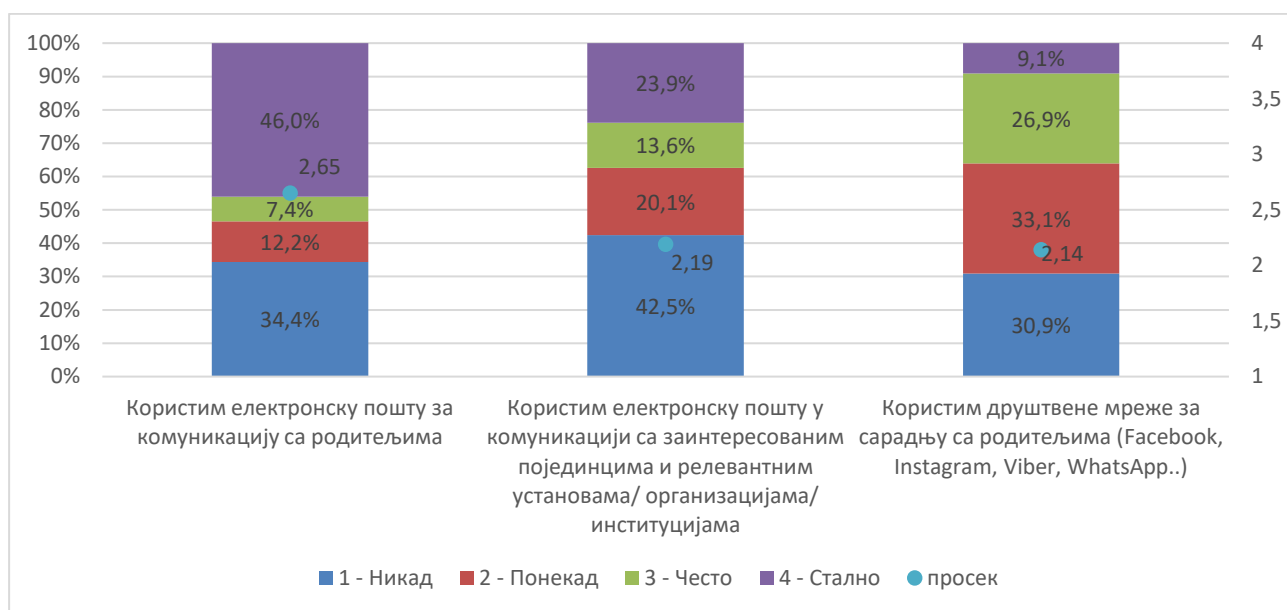
Учесталост употребе дигиталних технологија за размену информација испитаници су процењивали на четворостепеној скали (од 1 – Никад до 4 – Стално). Резултати су приказани на Дијаграму 6.

Налази показују да се васпитачи, стручни сарадници и директори установа не ослањају нарочито на дигиталне технологије у циљу размене информација. Наиме, нешто више од 50% испитаника често или стално користи **електронску пошту за комуникацију са родитељима** (просечна оцена учесталости је 2,65), док још ређе користе овај вид комуникације **за контактирање са заинтересованим појединцима и релевантним установама, организацијама и институцијама**, односно нешто мање од 40% испитаника то чини често или стално (просечна оцена учесталости је 2,19). Супротно очекивањима и претходно изнетим налазима, тек нешто више од трећине испитаника саопштава да често или стално користе **друштвене мреже (Facebook, Instagram, Viber, Whats App...)** за сарадњу са родитељима (просечна оцена учесталости је 2,14). Интересантно је, да је ово једина тврдња на којој постоје статистички значајне разлике у одговорима запослених из различитих врста насеља, односно показује се да запослени у вртићима/објектима у сеоском подручју значајно мање користе друштвене мреже за сарадњу са родитељима него што је случај у вртићима у приградским и градским насељима⁵.

⁴ $r = .44$, $\text{sig} < .001$

⁵ $F(2,440)=4,37$, $\text{sig} < .05$; разлика село – приградско место: $-.32$, $\text{sig} < .01$; разлика село – град: $-.47$, $\text{sig} < .01$

Дијаграму 6. Учесталост употребе дигиталних технологија за размену информација

Напомена: На левој оси читава се удео различитих одговора, а на десној просечна вредност ових одговора за сваку тврдњу.

V - ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРОФЕСИОНАЛНОМ ПОВЕЗИВАЊУ И СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ

Овим делом упитника испитани су мишљење и праксе запослених у ПУ у вези са дигиталним технологијама у контексту професионалног повезивања и стручног усавршавања.

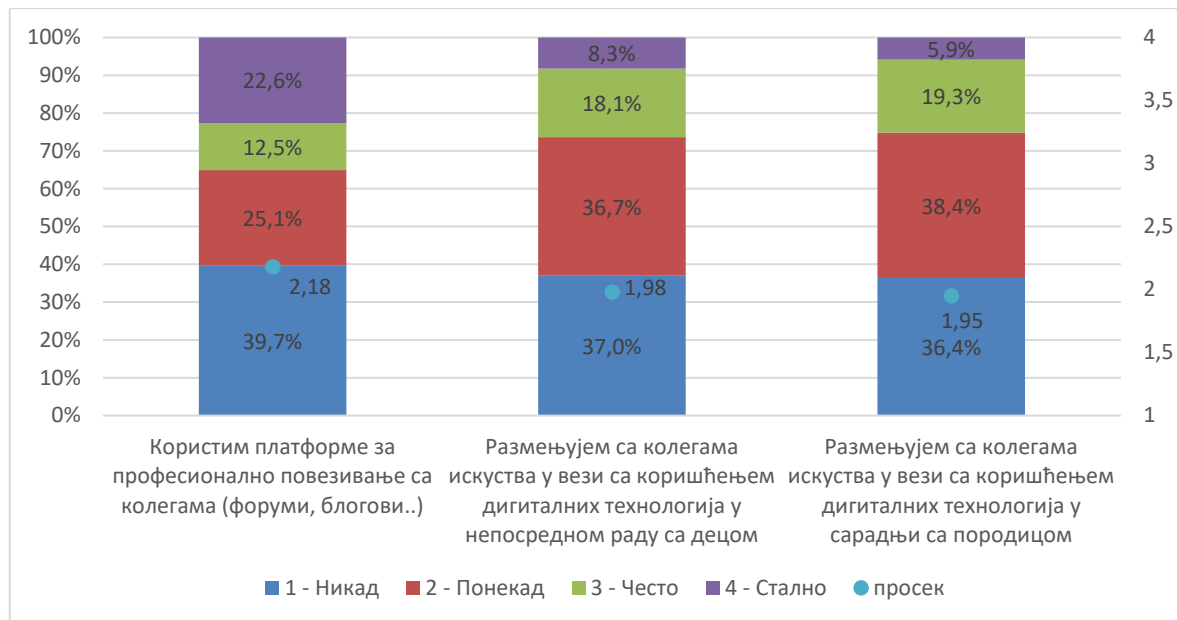
Дигиталне технологије и професионално повезивање

Учесталост употребе дигиталних технологија у професионалном повезивању испитаници су процењивали на четворостепеној скали (од 1 – никад до 4 – стално). Резултати су приказани на Дијаграму 7.

На основу приказаних резултата може се закључити да запослени у предшколским установама **у мањој мери користе дигиталне технологије за размену информација са колегама**. Трећина испитаника **користи платформе за професионално повезивање са колегама често или стално**. Око четвртина испитаника **често или стално са колегама размењује искуства у вези са коришћењем дигиталних технологија у непосредном раду са децом**, а слично је и када је реч **о размени искустава на тему употребе дигиталних технологија у комуникацији са породицом**. Како се планови стручног усавршавања на нивоу установе сачињавају, између осталог, на основу самопроцене нивоа развијености компетенција запослених, подаци овог типа могу да буду део анализа тимова за стручно усавршавање установа и тиме допринесу

квалитету, конкретности и смислености будућних планова стручног усавршавања предшколских установа.

Дијаграм 7. Учесталост различитих пракси повезивања у вези са дигиталним технологијама

Напомена: На левој оси читава се удео различитих одговора, а на десној просечна вредност ових одговора за сваку тврдњу.

Стручно усавршавање за коришћење дигиталних технологија

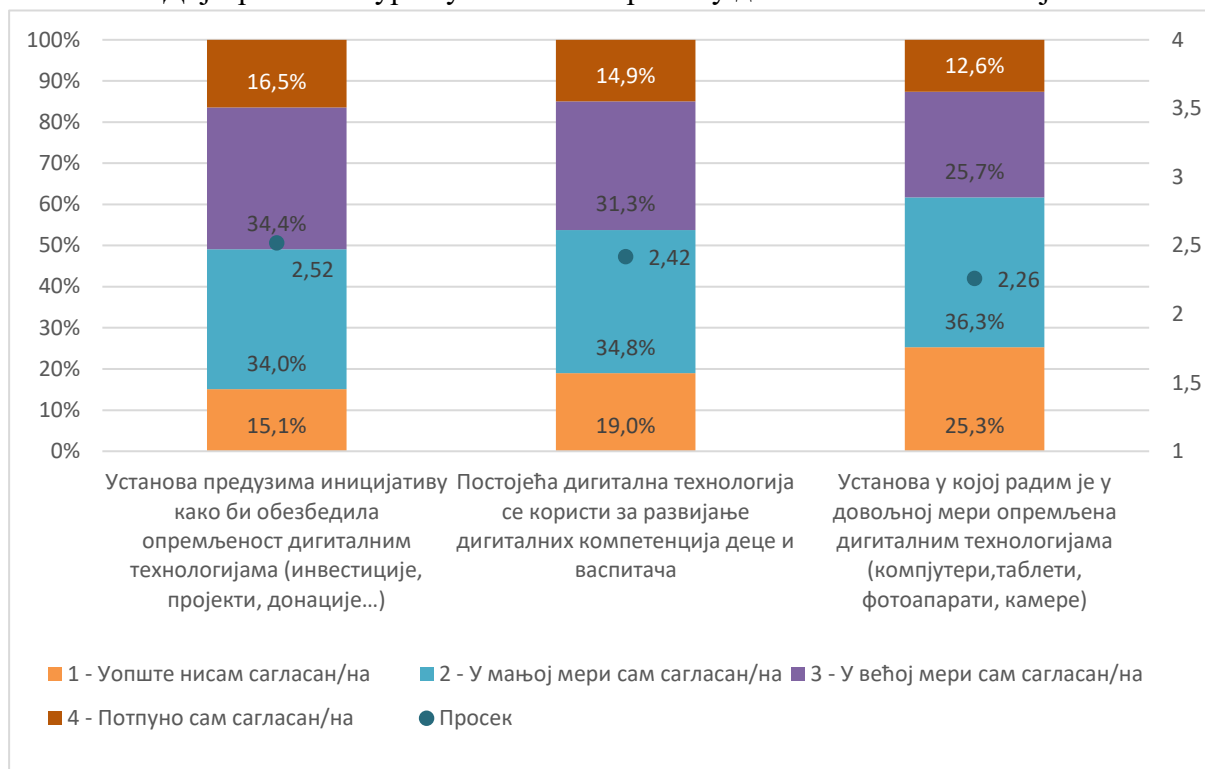
Према подацима, свега 36,5% васпитача, стручних сарадника и директора предшколских установа учествовало је у обукама за унапређивање дигиталних компетенција, док 87% испитаника изјављује да би радо учествовали у овим обукама. Овај податак показује да препознају важност и значај примене дигиталних технологија и да имају потребу за већим укључивањем у обуке које имају за циљ унапређивање дигиталних компетенција.

VI - РЕСУРСИ УСТАНОВЕ У ДОМЕНУ ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

Постојање ресурса за примену дигиталних технологија у раду испитивано је помоћу процене степена слагања са три тврдње (четворостепена скала: од 1 - уопште нисам сагласан/на, до 4 - потпуно сам сагласан/на), а резултати су приказани на Дијаграму 8.

Подаци показују да сваки други испитаник у мањој или већој мери сматра да **установа у којој је запослен предузима иницијативу како би обезбедила опремљеност дигиталним технологијама** кроз инвестиције, пројекте, донације и слично (просечна оцена слагања је 2,52). Незнатно више испитаника у мањој или већој мери сматра да се **постојећа дигитална технологија користи за развијање дигиталних компетенција деце и васпитача** (просечна оцена слагања је 2,42).

Дијаграм 8. Ресурси установе за примену дигиталних технологија

Напомена: На левој оси очитава се удео различитих одговора, а на десној просечна вредност ових одговора за дату ставку.

Више од 60% испитаника сматра да **установе у којима су запослени нису у довољној мери опремљене дигиталним технологијама** – компјутерима, таблетима, фотоапаратима, камерама (просечна оцена слагања је 2,26). Овакво виђење ресурса установа истакнуто је и раније као негативна страна примене дигиталних технологија у раду са децом у контексту проблема неједнаке доступности (стр. 13). Ови подаци говоре о потреби за додатним опремањем предшколских установа дигиталном технологијом. Поред тога што су изразили мишљење да предшколске установе нису довољно опремљене, запослени су сагласни и са тим да постојећа дигитална технологија није у пуном капацитету искоришћена, што може указивати и на потребу за унапређивањем компетенција, односно знања о начинима употребе.

VII - УПОТРЕБА ДИГИТАЛНИХ АЛАТА У РАДУ СА ДЕЦОМ И И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗА ЊИХОВО КВАЛИТЕТНО КОРИШЋЕЊЕ

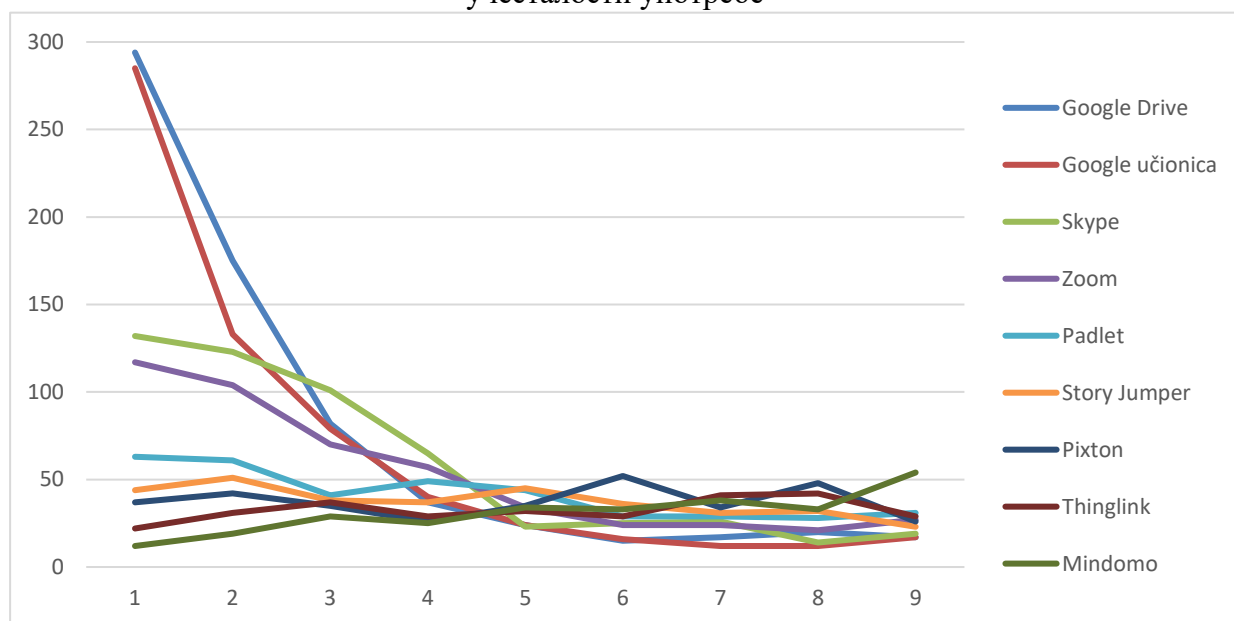
У овом делу упитника испитивана је учесталост употребе девет понуђених дигиталних алата у непосредном васпитно-образовном раду, али и потребна подршка за коришћење истих.

Употреба дигиталних алата у раду са децом

Запослени су рангирали девет алата према учесталости употребе у раду са децом, а резултати овог рангирања приказани су на Дијаграму 9.

Као што се може видети, најчешће коришћени алати су Google drive и Google учионица, којима је скоро 300 испитаника (нешто испод 20%) дало највећи ранг. По учесталости употребе прате их алати за видео комуникацију – Skype и Zoom, које је као најчешће коришћене означило између 100 и 150 испитаника (нешто мање од 10%). Остали понуђени алати су у употреби у знатно мањој мери.

Дијаграм 9. Коришћење различитих алата у раду са децом – рангирање према учесталости употребе

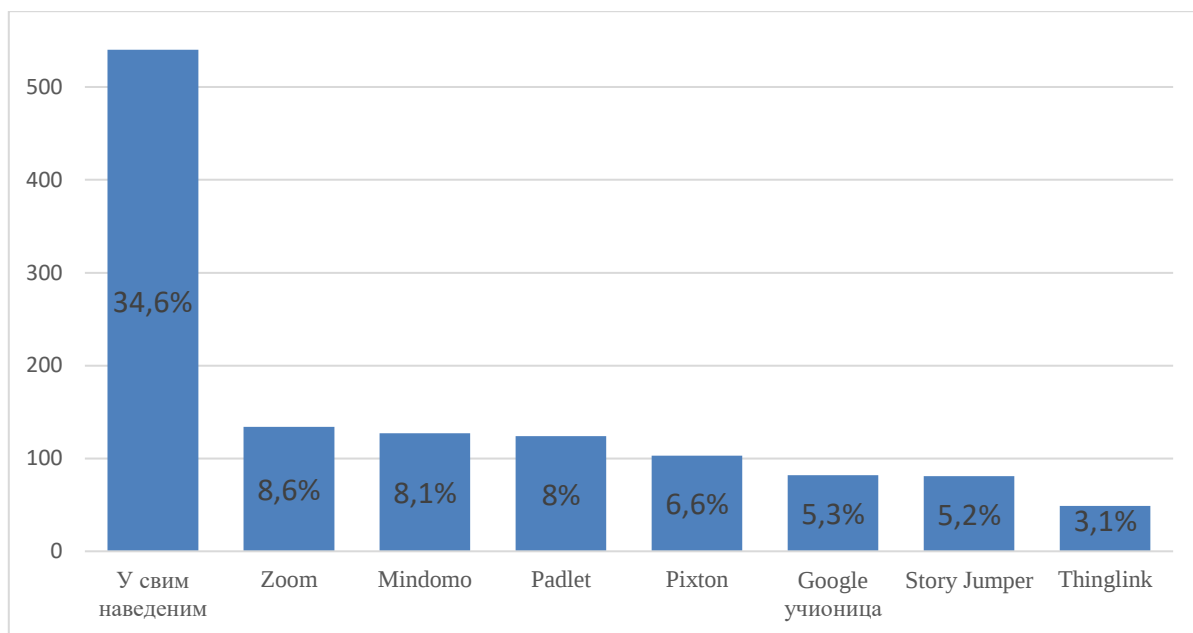
Напомена: На хоризонталној оси су рангови од 1 до 9, а на вертикалној оси број испитаника који је сваком алату дао дати ранг.

Потреба за стручним усавршавањем у коришћењу дигиталних алата у раду са децом

Испитаници су наводили алате са листе из претходног питања за чије коришћење сматрају да им је потребна подршка у виду обуке и усавршавања. Најучесталији одговори приказани су на Дијаграму 10, а комплетна листа одговора са фреквенцама и процентима дата је у Прилогу 2.

Као што се на основу дијаграма може видети, мало више од трећине васпитача и стручних сарадника сматра да им је потребна обука за коришћење свих наведених алата, док су саопштене потребе за усавршавањем за коришћење појединачних алата распоређено тако да нема упечатљивих издвајања.

Дијаграм 10. Потребне за подршком у коришћењу различитих дигиталних алата

Напомена: На вертикалној оси је број запослених који је навео дати дигитални алат, а унутар стубића је овај број исказан као проценат од укупног броја испитаника. Неки испитаници су наводили више од једног алата, те приказане фреквенце у збиру дају укупан број одговора, а не број испитаника.

ЗАКЉУЧАК

Живимо у дигиталном свету. Дигитална технологија утиче на све око нас, на наше свакодневне активности, на све сегменте друштва, па и на васпитно-образовни процес на свим нивоима образовања.. Ефикасно доношење мера и ефективно управљање реформом подразумева ослањање на податке и прилагођено деловање. Са таквим циљем припремљена је и ова анализа стања у предшколским установама, како би предстојећи напори у планирању стручног усавршавања запослених у предшколским установама били смислени, прилагођени потребама практичара и усмерени на релевантне аспекте.

Овде приказани налази показују да, генерално гледано, код васпитача, стручних сарадника и директора предшколских установа постоји позитиван однос према интеграцији дигиталних технологија у различите аспекте њиховог рада, али и процена да им је потребно даље усавршавање у појединим областима, те жеља за ангажовањем у учењу зарад унапређивања ових компетенција. На основу изнетих резултата сагледани су и домени у којима практичари наилазе на веће изазове, те исказују већу потребу за подршком, што све може бити основа за израду Оквира дигиталних компетенција васпитача и полазиште за креирање стручног усавршавања практичара у предшколским установама у циљу развијања и унапређивања њихових дигиталних компетенција (креирање акредитованих програма који одговарају на потребе праксе и практичара, али и организовање хоризонталних размена и повезивање самих практичара у оквиру интерног стручног усавршавања у установи). Такође, процене запослених у предшколским установама информишу о потребним решењима са системског нивоа и изналажења начина која се тичу адекватног опремања предшколских установа дигиталном технологијом и унапређивање програма за иницијално образовање васпитача.

Налази изнети у овом извештају могу се сматрати релевантним с обзиром на то да су засновани на подацима прикупљеним од узорка којим су обухваћене установе различите у погледу величине, региона у ком се налазе и степена урбаности насеља. Оно што представља ограничење ових резултата и на њима заснованих закључака јесте чињеница да су подаци прикупљени медијумом који подразумева употребу дигиталног уређаја и одређен ниво релевантних вештина, те је могуће да управо они практичари који су најмање усмерени на дигиталне технологије нису обухваћени овим узорком. Због тога, као и тенденције давања пожељних одговора, можемо оценити да је слика стања приказана у овом извештају нешто боља него што је то случај у пракси.

Ипак, мотивација практичара и њихова заинтересованост за даље усавршавање уз адекватно развијене мере и видове подршке пут су ка постепеној трансформацији и обликовању система који прати корак са трендовима модерног друштва, али који је, пре свега, у циљу подршке добробити деце.

ЛИТЕРАТУРА

Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС-Просветни гласник“, број 16/18.)

Правилник о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја („Службени гласник РС-Просветни гласник“, број 16/18.)

Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звање наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС-Просветни гласник“, број 81/2017 и 48/2018.)

УНИЦЕФ, МПНТР, ЕСЕС. *Праћење активности предшколских установа у време трајања епидемије COVID-19*. Београд, 2020.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1 – Упитник

Примена дигиталних технологија у предшколским установама

Поштована/и,

Молимо Вас да попуните упитник који се односи на коришћење дигиталних технологија у вашој предшколској установи. Овај упитник је анониман и подаци ће бити коришћени за анализу компетенција васпитача за примену дигиталних технологија.

С поштовањем,
Министарство просвете, науке и технолошког развоја

У овој анкети постоји 18 питања

Општи подаци

Пол *

Молимо Вас да изаберите **само једно** од понуђеног:

- ☐ Женски
☐ Мушки

Молимо унесите свој(е) одговор(е) овде:

Године старости

Године радног стажа

Место рада: *

Молимо Вас да изаберите **само једно** од понуђеног:

- ☐ град
☐ приградско насеље
☐ село

Занимање *

Молимо Вас да изаберите **само једно** од понуђеног:

- ☐ Васпитач
☐ Медицинска сестра – васпитач
☐ Васпитач-дефектолог
☐ Стручни сарадник
☐ Директор установе

Коришћење рачунарске опреме и дигиталних ресурса у планирању активности и конципирању потребних материјала

Користим рачунарску опрему у раду: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Никад	Понекад	Често	Стално
Десктоп рачунар	☐	☐	☐	☐
Лаптоп	☐	☐	☐	☐
Таблет	☐	☐	☐	☐
Паметни телефон	☐	☐	☐	☐

Молимо Вас процените учесталост наведених пракси: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Никад	Понекад	Често	Увек	Није применљиво
Користим дигиталне алате за вођење педагошке документације (за вођење тематског - пројектног портфолија, праћење активности пројекта, дељење исказа...)	☐	☐	☐	☐	☒
Користим рачунар за документовање дељења учења и развоја (дечији портфолио)	☐	☐	☐	☐	☐
Користим дигиталне алате у оквиру реализације интерног стручног усавршавања (онлајн семинари, за стручне прилоге и материјале, за приступ разним платформама у циљу размене...)	☐	☐	☐	☐	☐
Користим рачунар у реализацији родитељског састанка (за припрему и презентацију ППТ, за представљање примера инспиративне праксе, за прављење анкете, упитника, материјала...)	☐	☐	☐	☐	☐
Користим дигиталне алате за документовање и анализу сопствене праксе (камера, фотоапарат, рачунар...)	☐	☐	☐	☐	☐

Означите у којој мери сте сагласни са наведеним тврдњама: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Уопште нисам сагласан/а	У мањој мери сам сагласан/а	У већој мери сам сагласан/а	Потпуно сам сагласан/а
Самостално користим програма Word или неки други програм за уређивање текста	☐	☐	☐	☐
Самостално користим програма Excel или неки други програм за уређивање табела	☐	☐	☐	☐
Самостално користим неки од програма за презентације (Power Point, Prezi..)	☐	☐	☐	☐
Самостално користим електронску пошту	☐	☐	☐	☐

Примена дигиталних технологија у непосредном васпитно-образовном раду

Означите у којој мери сте сагласни са наведеним тврдњама: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Уопште нисам сагласан/а	У мањој мери сам сагласан/ а	У већој мери сам сагласан/ а	Потпуно сам сагласан/а	Није применљиво
Дигиталне технологије су корисне у васпитно-образовном раду са децом предшколског узраста	☐	☐	☐	☐	☐
Коришћење дигиталних алата (који су смислени деци) су подстицај за дечији развој и учење	☐	☐	☐	☐	☐
Упознат сам са недостацима и опасностима коришћења дигиталних технологија од стране деце	☐	☐	☐	☐	☐
Познајем начине како да код деце развијам навике о безбедном начину коришћења дигиталних технологија	☐	☐	☐	☐	☐

Молимо Вас процените учесталост наведених пракси: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Никад	Понекад	Често	Стално	Није применљиво
Користим интернет и дигиталне алате заједно са децом за долажење до информација и различитих извора учења	☐	☐	☐	☐	☐
Користим интернет и дигиталне технологије заједно са децом за изражавање и представљање у функцији игре и истраживања (у циљу развијања различитих врста ране писмености)	☐	☐	☐	☐	☐

	Никад	Понекад	Често	Стално	Није применљиво
Користим интернет и дигиталне технологије заједно са децом за документовање различитих активности и процеса у васпитној групи, вртићу, локалној заједници	☐	☐	☐	☐	☐
Користим могућности бесплатних приступа образовним ресурсима (апликације, платформе) као подршку дечијој игри и истраживању	☐	☐	☐	☐	☐
Користим дигиталне уређаје (Bee Bot, роботе) као подршку развоју критичког мишљења и решавању проблема кроз игру	☐	☐	☐	☐	☐

Примена дигиталних технологија за размену информација

Означите у којој мери сте сагласни са наведеним тврдњама: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Уопште нисам сагласан/а	У мањој мери сам сагласан/ а	У већој мери сам сагласан/ а	Потпуно сам сагласан/а	Није применљиво
Дигиталне технологије олакшавају комуникацију са родитељима	☐	☐	☐	☐	☐
У установи су дефинисана правила професионалне комуникације са родитељима путем друштвених мрежа	☐	☐	☐	☐	☐
Родитељи имају могућност да користе дигиталне технологије у комуникацији са васпитачима	☐	☐	☐	☐	☐
Родитеље упознајем са недостацима и опасностима неадекватне употребе дигиталних технологија од стране деце	☐	☐	☐	☐	☐
Родитељима препоручујем да користе сајтове који доприносе унапређивању васпитне функције породице	☐	☐	☐	☐	☐
Родитеље упознајем са предностима коришћења дигиталних технологија у функцији дечјег развоја и учења	☐	☐	☐	☐	☐

Молимо Вас процените учесталост наведених пракси: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Никад	Понекад	Често	Стално	Није применљиво
Користим друштвене мреже за сарадњу са родитељима (Facebook, Instagram, Viber, Whats App..)	☐	☐	☐	☐	☐
Користим електронску пошту за комуникацију са родитељима	☐	☐	☐	☐	☐
Користим електронску пошту у комуникацији са заинтересованим појединцима и релевантним установама/ организацијама/ институцијама	☐	☐	☐	☐	☐

Примена дигиталних технологија у професионалном повезивању и стручном усавршавању

Молимо Вас да процените учесталост наведених пракси: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Никад	Понекад	Често	Стално	Није применљиво
Размењујем са колегама искуства у вези са коришћењем дигиталних технологија у сарадњи са породицом	☐	☐	☐	☐	☐
Размењујем са колегама искуства у вези са коришћењем дигиталних технологија у непосредном раду са децом	☐	☐	☐	☐	☐
Користим платформе за професионално повезивање са колегама (форуми, блогови..)	☐	☐	☐	☐	☐

*

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Да	Не
Присуствовао/ла сам обукама за унапређивање дигиталних компетенција (уживо или онлајн)	☐	☐
Радо бих присуствовао/ла обуци која развија дигиталне компетенције	☐	☐

Ресурси установе за примену дигиталних технологија

Означите у којој мери сте сагласни са наведеним тврдњама: *

Молимо изаберите одговарајући одговор за сваку ставку:

	Уопште нисам сагласан/а	У мањој мери сам сагласан/а	У већој мери сам сагласан/а	Потпуно сам сагласан/а
Установа у којој радим је у довољној мери опремљена дигиталним технологијама (компјутери, таблети, фотоапарати, камере)	☐	☐	☐	☐
Установа предузима иницијативу како би обезбедила опремљеност дигиталним технологијама (инвестиције, пројекти, донације...)	☐	☐	☐	☐
Постојећа дигитална технологија се користи за развијање дигиталних компетенција деце и васпитача	☐	☐	☐	☐

Коришћење дигиталне технологије у раду са децом

Наведите предности коришћења дигиталних технологија у раду са децом.
*

Молимо унесите свој одговор овде:

Наведите недостатке коришћења дигиталних технологија у раду са децом.
*

Молимо унесите свој одговор овде:

Молимо Вас да наведене алате поређате по учесталости коришћења у раду са децом - од оних које најчешће користите до оних које најређе користите. Алате које не користите не треба рангирати.

All your answers must be different and you must rank in order.

Молимо да у свако поље (кућицу) унесете број према преференцији од 1 до 9

Zoom

Padlet

Story Jumper

Thinglink

Google Drive

Pixton

Skype

Google učionica

Mindomo

У коришћењу ког алата Вам је потребна највећа подршка?

*

Молимо унесите свој одговор овде

Прилог 2 – Потребне за подршком у коришћењу различитих дигиталних алата

У коришћењу ког алата Вам је потребна највећа подршка	Укупно одговора	Проценат запослених
У свим наведеним	540	34.62%
Zoom	134	8.59%
Mindomo	127	8.14%
Padlet	124	7.95%
Pixton	103	6.60%
Google учионица	82	5.26%
Story Jumper	81	5.19%
Није ми потребна подршка	76	4.87%
Не користим	74	4.74%
Thinglink	49	3.14%
Google drive	41	2.63%
Excel	32	2.05%
Употреба рачунара	27	1.73%
PowerPoint	22	1.41%
Word	18	1.15%
У већини алата	13	0.83%
Није потребна подршка	11	0.71%
Не знам	9	0.58%
Нисам користила раније	8	0.51%
Skype	8	0.51%
Нема услова у установи	7	0.45%
Коришћење лаптопа	6	0.38%
Није прикладно за децу	3	0.19%
Нисам присталица	3	0.19%
Aww	2	0.13%
Dotstorming	2	0.13%
Lino	2	0.13%
Active Prezenter	1	0.06%
Beebot	1	0.06%
Безбедност на Интернету	1	0.06%
Office	1	0.06%
Photoshop	1	0.06%